

Èlìjà—Nọmbà Mèrìnlá

Ìbámu Àsọtélé: Láti ọ̀dọ̀ àwọn Millerite dé Future for America nínú Èmí Elijah

Jeff Pippenger

2023-10-21

Ní àkókò iparí ní ọ̀dún 1798, a sí ihìn işẹ-ọtélé ti ọ̀dọ̀ Ulai nínú Dániẹ̀lì orí kejọ àti kẹ̀sàn-án sílẹ̀, a sì gbé William Miller dide nínú ẹ̀mí àti agbára Elijah láti kéde isúnmọ̀ idájọ̀ Olórun.

“Fún William Miller àti àwọn alábaákégbé rẹ̀ nínú işẹ̀ ni a fi fún láti wàásù ikilò nàà ní Amérikà. Orílẹ̀-èdè yìí di àárín gbùngbùn igbésẹ̀ nílá ti Ìbọ̀wọ̀ Àbò Kristi. Níhìn-ín ni àsọtélé iránsẹ̀ ángẹ̀lì kìní ti ní imúşẹ̀ rẹ̀ tó taara jùlọ̀. A gbé àwọn ikòwé Miller àti àwọn alábaápín işẹ̀ rẹ̀ lọ sí àwọn ilẹ̀ jíjìn. Ní gbogbo ibi tí àwọn míşónàrí ti ti wọ̀ inú rẹ̀ káákiri ayé, ni a ti rán ihinrere ayọ̀ ti ipadàbọ̀ Kristi tó súnmọ̀. Jìná sí i, kálẹ̀ sí i ni iránsẹ̀ ihinrere àinípèkun nàà tàn ka, ‘È bẹ̀rù Olórun, kí ẹ̀ sí fi ọ̀go fún un; nítorí wákàtí idájọ̀ rẹ̀ dé.’” The Great Controversy, 368.

Ní àkókò ọ̀pin ní ọ̀dún 1989, a tú iránsẹ̀ àsọtélé ọ̀dọ̀ Hiddekel tí ó wà nínú Dániẹ̀lì orí kẹ̀wáá tí tí dé kejilá sílẹ̀, a sì gbé Future for America dide nínú ẹ̀mí àti agbára Elijah láti kéde isúnmọ̀ idájọ̀ Olórun.

Àwọn ọ̀mọ-ẹ̀yìn Miller kéde işíşí idájọ̀ nàà, Future for America sì n kẹde iparí idájọ̀ nàà. Ilàna àsọtélé àwọn ọ̀mọ-ẹ̀yìn Miller ni agbára méjì tí n ẹ̀şehoro ti ẹ̀sìn keferi, léyìn ẹ̀yí ni ẹ̀sìn Pápá. Ilàna àsọtélé ti Future for America ni agbára méta tí n ẹ̀şehoro ti ẹ̀sìn keferi, léyìn nàà ni ẹ̀sìn Pápá, léyìn ẹ̀yí sì ni Pùròtẹ̀sítàntì tí ó ti yà kùrò nínú igbàgbọ̀ tòótọ̀.

Àwọn ọ̀mọléyìn Miller bèrẹ̀ gégé bí ará Filadelfia, wón sì yí padà sí ará Laodikea. Future for America bèrẹ̀ gégé bí ará Laodikea, ó sì n yí padà sí ará Filadelfia. Ìyípadà láti Filadelfia sí Laodikea fún àwọn ọ̀mọléyìn Miller ní ibáşepọ̀ pẹ̀lú ikú Elijah àti iránsẹ̀ rẹ̀ ti ìbúra Mose. Ìyípadà Future for America ní ibáşepọ̀ pẹ̀lú ikú àti àjìnde Elijah àti Mose nínú Ìfihàn mọ̀kànlá.

Ní ibèrẹ̀ idájọ̀ ní ọ̀dún 1844, àwọn Millerites ti mú işẹ̀ Elijah ẹ̀şẹ̀ ní Òkè Karmeli. Ní iparí idájọ̀, ní ọ̀fin Ojọ̀-ìsìnmi, irinàjọ̀ Future for America yóò ti mú işẹ̀ Elijah ẹ̀şẹ̀ ní Òkè Karmeli. Nínú itàn àwọn Millerites, àwọn àmì-ònà méta ti àsọtélé ọ̀dún márùn-ún-dín-lógóta nàà tí a fi hàn nínú Isaiah orí keje, ẹ̀şẹ̀ kejọ̀, ni a tún ẹ̀şẹ̀ nígbà tí orílẹ̀-èdè méjì darapọ̀ gégé bí orílẹ̀-èdè kan láti fi iwo Pùròtẹ̀sítàntì ti eranko ayé nàà ti Ìfihàn metálá kalẹ̀. Nínú itàn Future for America, àwọn àmì-ònà méta ti ọ̀dún márùn-ún-dín-lógóta kan nàà ni a tún ẹ̀şẹ̀ nígbà tí orílẹ̀-èdè méjì wá papọ̀ láti dá iwo ti Republicanism tí n sọ̀rọ̀ bí dragoni sílẹ̀.

Àkókọ̀ nínú àwọn àmì ọ̀nà méta wọ̀nyẹn nínú itàn àsọtélé ti Future for America ni àkókọ̀ ọ̀pin ní ọ̀dún 1989. Èkejì ni September 11, 2001, àti ẹ̀kẹta yóò jẹ̀ ọ̀fin Sunday tí n bọ̀ láipẹ̀. Nínú itàn àwọn Millerite, àtòkọ̀ àwọn àmì ọ̀nà tí a dá mọ̀ nínú Isaiah méje ni a yí padà kùrò ní àtòkọ̀ àwọn àmì ọ̀nà nínú itàn Isaiah. Nínú itàn Future for America, àtòkọ̀ nàà bá itókasi àkókọ̀ sí ọ̀dún mèrìnlélógóta mu, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé ní iparí kò sí èròjà àkókọ̀ kankan mọ̀. Láti October 22, 1844, ilòkànlẹ̀kùn ẹ̀yíkẹ̀yìí ti àkókọ̀ àsọtélé jẹ̀ itànjẹ̀ Sátàni.

Ìdálékòò ànfààni àsoṭèlẹ̀ fún dídimọ̀ mọ̀ àtòlẹ̀seṣeṣe àwọn àmì ọ̀nà mèta gégé bí a ti gbé wọn kalẹ̀ nínú Isaiah meje, ní iyàtò sí àtòlẹ̀seṣeṣe iyípadà wọn nínú itàn àwọn Millerite, dá lórí, ní apá kan, òfin ikíní idarúko. A kókó darúko àtòlẹ̀seṣeṣe odún m̀erindínlógórin nínú Isaiah meje, àti bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé ohun èlò àkókò odún m̀erindínlógórin náà kò sí mọ̀, nígbà tí ìmúṣé ikeyin ti itàn àsoṭèlẹ̀ tí a ṣàpẹ̀rẹ̀ pèlú àwọn odún wònyí bá ṣeṣe nínú ìṣisẹ̀ ní iparí, a ṣì n dá àwọn àmì ọ̀nà mèta mọ̀, wọn sì pa àtòlẹ̀seṣeṣe náà mọ̀ gégé bí ó ti rí nínú itàn Isaiah.

Ìdáláre kejì fún pípa itòlẹ̀seṣeṣe àkókó àwọn àmì ọ̀nà mọ̀, ni ibáṣepò itàn àwọn omo ìṣíkiri Miller níbi tí odún m̀arundínláàádọ́ta ti ṣe, àti itèsíwájú tí igbimò Miller ní pèlú igbimò Future for America. Itàn Millerite ni ibèrè, Future for America sì ni òpin.

Ìṣisẹ̀ àwọn Millerite parí ní odún 1863, nígbà tí ijo Seventh-day Adventist tí a ṣètò ní ibámu pèlú òfin bèrè. Ní àkókò náà, a mú ojiṣé Elijah tí ó ti dé ní àkókò òpin ní odún 1798, nígbà tí a tú iran odò Ulai sílẹ̀, dáké, a sì fi èdidi di í. Ní odún 1989, ní àkókò òpin, nígbà tí a tú iran odò Hiddekel sílẹ̀, ojiṣé Elijah padà wá.

Ìdáláre keṣa fún pípa itèsíwájú àkókó àwọn àmì-ọ̀nà mọ̀, ni a rí nínú ilà àsoṭèlẹ̀ tí n sòrò nípa eranko ayé àti iwo rẹ̀ méjì. Nínú itàn àwọn omolẹ́yìn Miller, orílẹ̀-èdè méjì ni a so pò láti dá iwo Pùròṭésítànti sílẹ̀. Nínú itàn Future for America, iwo méjì ti Pùròṭésítànti apèyindà àti ti Repòblíkà apèyindà ni a o so pò láti dá orílẹ̀-èdè kan náà sílẹ̀, èyí tí ó jẹ̀ “àwòrán ti,” àti pèlú “àwòrán sí” eranko náà. Àwọn orílẹ̀-èdè méjì tí ó n bọ̀ papò nínú itàn iparí láti dá iwo kan ṣoṣo ti ijo àti ijoba sílẹ̀, dé sí ìmúṣé yen ní òfin Ojọ̀ Ìsinmi.

Nígbà tí àwòrán eranko náà bá ti dàgbà dé ipípé, iparí rẹ̀ ni a jẹ́rìí sí nípasẹ̀ agbára rẹ̀ láti gbé òfin Ojọ̀ Àikú kojá. Ìdàgbàsókè àwòrán náà jẹ̀ ilàna àkókò, ṣùgbón àmì eranko náà jẹ̀ ojú-ìṣeṣe kan ní àkókò. Àkókò idàgbàsókè àwòrán náà ni a ṣàfihàn nípasẹ̀ odún m̀erindínlógórin tí a fi kọ̀ tẹ́npilì náà láti 1798 sí 1844. Iwo Republicanism n gbé tẹ́npilì èsìn-òṣèlú kalẹ̀ ní àkókò tí àwòrán eranko náà n dàgbàsókè.

Ìdàgbàsókè àwòrán eranko náà bèrè ní ọ̀nà àsoṭèlẹ̀ ní ojọ̀ kẹ́tálá, oṣù Keṣàn-án, odún 2001. Ipèyà náà ṣàmìsí ifarahàn Ofin Patriot, èyí tí ó ṣàmìsí iyípadà nínú òfin Òfin-Ìpilẹ̀ láti inu ipilẹ̀ òfin Gèṣi sí inu ipilẹ̀ òfin Romu. Òfin Gèṣi dá lórí ilàna pé èniyàn jẹ̀ aláilẹ́bi títi a fi fi èsùn rẹ̀ hàn gbangba, àti pé òfin Romu dá lórí ilàna pé èniyàn jẹ̀ eni eṣi títi a fi fi hàn pé aláilẹ́bi ni.

Tẹ́npilì òṣèlú tí a gbé kalẹ̀ láti September 11, 2001 títi dé òfin Ojọ̀ Àikú ni a tún fi hàn nípasẹ̀ idásílẹ̀ àwòrán eranko náà. Àkókò àsoṭèlẹ̀ kò tún ṣe ilò mọ̀, nítorí náà odún m̀erindínlógòbò [46] tí iwo Protestantism fi kọ̀ tẹ́npilì èmí náà, n ṣàpẹ̀rẹ̀ àkókò kan, kì í ṣe ojú ìṣeṣe kan ṣoṣo nínú àkókò, nígbà tí iwo Republicanism gbé tẹ́npilì èsìn-òṣèlú rẹ̀ kalẹ̀.

Àwọn idáláre pàtàkì mèta fún lílo àtẹ̀le kan náà ti àwọn àmì ọ̀nà mèta ti odún m̀arundínlógòta tí a ṣàfihàn nínú Isaiah meje ni wònyí; àkókó, òfin ikókó itànúkókó; 742 BC, 723 BC àti 677 BC, nítorí náà odún m̀okàndínlógún tí odún m̀erindínlógóji tẹ̀ lé. Ó jẹ̀ idípò òdì ní itàn àwọn Millerite; 1798, 1844 àti 1863, nítorí náà odún m̀erindínlógóji tí odún m̀okàndínlógún tẹ̀ lé.

Ìdáláre kejì ni itèsíwájú ihinrere nípa ipa àti iṣé Èlìjà. Èlìjà dé ní àkókò òpin ní odún 1798, nígbà tí a sí iwé Dániẹ̀lì sílẹ̀ (Dániẹ̀lì 8:14), léyìn náà ó sì dé sí ijàkadì lórí Òkè Kámẹ̀lì láti odún 1840 sí

1844, a si wá fi èdidi di í mò ẹ̀kọ̀-ìmọ̀ nípa àṣà àti ìtàn-àtọ̀wọ̀dọ̀wọ̀ ní ọ̀dún 1863. Èlìjà tún dé ní àkókò ọ̀pin ní ọ̀dún 1989, nígbà tí a sí iwé Dániẹ̀lì sílẹ̀. Ní ọ̀nà àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ ó rìn dé Oṣù Kẹ̀sàn-án ojú 11, 2001, níbi tí ijàkadì Òkè Kámẹ̀lì ti bèrẹ̀, láti parí ní ọ̀fin Sunday tí ó n bọ̀ láipẹ̀. Itẹ̀sìwájú ipa àti iṣẹ̀ Èlìjà n fi agbára mú àtòpọ̀ àwọn àmì ọ̀nà tí a dá mò nínú Aísáyà méje.

Àyíká àwọn iwo méjì ti ẹ̀ranko ilẹ̀ nàá fi hàn pé àwọn iwo méjèjì yípadà láti ọ̀dọ̀ agbára méjì sí ọ̀kan, ọ̀kan ní ibèrẹ̀ àti ọ̀kan ní iparí ijọba kẹfà nínú àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì. Nígbà tí a bá kó àwọn igi méjì jọ, yálà ti ibèrẹ̀ tàbí ti iparí, tí a si so wọn pọ̀ gẹ́gẹ̀ bí orílẹ̀-èdè kan, a n sàfihàn wọn gẹ́gẹ̀ bí ẹ̀ni pé wọn n kọ tẹ̀npilì ẹ̀mí ní ibèrẹ̀ tàbí gẹ́gẹ̀ bí tẹ̀npilì ẹ̀mí ẹ̀sìn àti iṣẹ̀lú ní iparí. Tẹ̀npilì èké nàá jẹ̀ àwòrán tẹ̀npilì pọ̀pọ̀, níbi tí pọ̀pọ̀ ti jókòó sínú tẹ̀npilì Olorun tí ó si n kẹde ara rẹ̀ pé oun ni Olorun.

Nígbà tí Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà bá sọrọ̀ gẹ́gẹ̀ bí dragoni nípa ọ̀fin ojú Àìkú, yóò jẹ̀ pé ó n mú àwòrán nàá gan-an ẹ̀, nítorí pé yóò ti kọ tẹ̀npilì èké kan níbi tí ijọ àti ipínlẹ̀ yóò ti darapọ̀ sí ọ̀pá kan, ijọ yóò si wà ní iṣàkóso ibàṣepọ̀ nàá.

Nínú Aísáyà orí keje, wòlìi Aísáyà mú ọ̀mọ̀ rẹ̀ lọ láti kẹde iránṣẹ̀ nàá fún ọ̀ba Ahasi légbẹ̀ẹ̀ ọ̀nà amúnisọ̀ omi adágún òkè, níbi pápá alágbà.

Nígbà nàá ni Olúwa sọ fún Isaiah pé, “Lọ báyií láti lọ pàdé Ahaz, iwọ àti Shearjashub ọ̀mọ̀ rẹ̀, ní ọ̀pin ọ̀nà omi adágún òkè, ní ojú ọ̀nà pápá alágbà-fúnfun.” Isaiah 7:3.

Ọ̀rọ̀ nàá “shearjashub” túmọ̀ sí “àkókú yóò padà.” Àkókú ìgbìmọ̀ ibèrẹ̀ àwọn Millerites padà wá nínú ìgbìmọ̀ Future for America ní ọ̀dún 1989. Isaiah àti ọ̀mọ̀ rẹ̀ dúró fún ibèrẹ̀ àti ọ̀pin kan, nípasẹ̀ ibàṣepọ̀ wọn gẹ́gẹ̀ bí baba àti ọ̀mọ̀. Wọn n fi ẹ̀mí Elijah hàn, ẹ̀ni tí ó ní láti yí ọ̀kàn àwọn baba sí ọ̀dọ̀ àwọn ọ̀mọ̀ àti ọ̀kàn àwọn ọ̀mọ̀ sí ọ̀dọ̀ àwọn baba. Isaiah n kẹde ifiranṣẹ̀ Elijah fún ọ̀ba búburú nàá, Ahaz. Láàárín àwọn iṣẹ̀ búburú mǐràn, Ahaz ni a mò fún pípa àwọn iṣẹ̀ ijọ̀sìn ibi mímọ̀ nàá tí àti fún kíkọ̀ àdàkọ̀ tẹ̀npilì Assyria kan sí ipò rẹ̀.

Ahasi jẹ̀ ọ̀mọ̀ ọ̀dún méjilélógún nígbà tí ó bèrẹ̀ sí í jọba, ó si jẹ̀ ọ̀ba ọ̀dún mẹ̀rìndínlógún ní Jerusalemu; kò si ẹ̀yí tí ó tọ̀ ní ojú Olúwa Olorun rẹ̀, gẹ́gẹ̀ bí Dafidi baba rẹ̀. Şùgbọ̀n ó rìn ní ọ̀nà àwọn ọ̀ba Israẹ̀lì, bèẹ̀ ni ó jẹ̀ kí ọ̀mọ̀ rẹ̀ kojá nípasẹ̀ iná, gẹ́gẹ̀ bí iríra àwọn aláìlèdè, tí Olúwa lé jáde níwájú àwọn ọ̀mọ̀ Israẹ̀lì. Ó si n rú ẹ̀bọ̀, ó si n sun tùràrí lóri àwọn ibi gíga, àti lóri àwọn òkè kéékèkèké, àti lábẹ̀ gbogbo igi tútù. Nígbà nàá ni Resini ọ̀ba Siria àti Peka ọ̀mọ̀ Remaliah ọ̀ba Israẹ̀lì gòkè lọ sí Jerusalemu láti jagun; wọn si dó ti Ahasi, şùgbọ̀n wọn kò lè borí i. Ní àkókò nàá Resini ọ̀ba Siria tún gba Elati padà fún Siria, ó si lé àwọn Júù kúrò ní Elati; àwọn ará Siria si wá sí Elati, wọn si gbé ibẹ̀ títí di ọ̀nà yí. Nítorí nàá Ahasi rán àwọn iránṣẹ̀ sí Tiglat-pileseri ọ̀ba Asiria, ó ní, Èmi ni iránṣẹ̀ rẹ̀ àti ọ̀mọ̀ rẹ̀: gòkè wá, kí o si gbà mí lówó ọ̀ba Siria, àti lówó ọ̀ba Israẹ̀lì, tí wọn dide sí mi. Ahasi si mú fàdàkà àti wùrà tí a rí nínú ilẹ̀ Olúwa, àti nínú àwọn isúra ilẹ̀ ọ̀ba, ó si rán án gẹ́gẹ̀ bí ẹ̀bùn sí ọ̀ba Asiria. Ọ̀ba Asiria si fetí sí i: nítorí ọ̀ba Asiria gòkè lọ sí Damasku, ó si mú un, ó si kó àwọn ẹ̀niyàn rẹ̀ ní ìgbẹ̀kùn lọ sí Kiri, ó si pa Resini. Ọ̀ba Ahasi si lọ sí Damasku láti pàdé Tiglat-pileseri ọ̀ba Asiria, ó si rí pepe kan tí ó wà ní Damasku: ọ̀ba Ahasi si rán àwòrán pepe nàá sí Uriya àlùfàà, àti àpẹ̀rẹ̀ rẹ̀, gẹ́gẹ̀ bí gbogbo iṣẹ̀ ọ̀nà rẹ̀. Uriya àlùfàà si kọ pepe nàá gẹ́gẹ̀ bí gbogbo ohun tí ọ̀ba Ahasi ti rán láti Damasku wá: bèẹ̀ ni Uriya àlùfàà ẹ̀ é títí di ìgbà tí ọ̀ba Ahasi fi dé láti Damasku. Nígbà tí ọ̀ba

sì ti dé láti Damasku, ọba rí pepe náà: ọba sì sún mọ pepe náà, ó sì rú ebo lórí rẹ. Ó sì sun ebo sísun rẹ àti ebo oúnjẹ rẹ, ó sì da ebo mímu rẹ jáde, ó sì wọn èjẹ àwọn ebo àlàáfíà rẹ sórí pepe náà. Ó tún mú pepe idẹ tí ó wà níwájú Olúwa kúrò ní iwájú ilẹ náà, láàrín pepe náà àti ilẹ Olúwa, ó sì fi í sí apá àríwá pepe náà. Ọba Ahasi sì pa Uriya àlùfáà láṣẹ pé, Lórí pepe ńlá ni kí o ti sun ebo sísun òwúrò, àti ebo oúnjẹ alẹ, àti ebo sísun ọba, àti ebo oúnjẹ rẹ, pẹlú ebo sísun gbogbo àwọn èniyàn ilẹ náà, àti ebo oúnjẹ wọn, àti àwọn ebo mímu wọn; kí o sì wọn gbogbo èjẹ ebo sísun sórí rẹ, àti gbogbo èjẹ ebo náà: sùgbón pepe idẹ yóò jẹ fún mi láti fi wádíí nǐbẹ. Bẹẹ ni Uriya àlùfáà ṣe, gégé bí gbogbo ohun tí ọba Ahasi pa láṣẹ. Ọba Ahasi sì gé àwọn ègbé àwọn itẹ náà kúrò, ó sì yọ abọ omi kúrò lórí wọn; ó sì sọ Òkun náà kalẹ kúrò lórí àwọn màlúú idẹ tí ó wà lábẹ rẹ, ó sì fi í sórí pèpéle òkúta. Àti ibùsùn ibòrí fún ojó isinmi tí wón ti kọ nínú ilẹ náà, àti ọ̀nà iwólẹ ọba níta, ni ó yí padà kúrò ní ilẹ Olúwa nítorí ọba Asiria. 2 Àwọn Ọba 16:2–18.

Ọba Ásíríà dúró fún ọba àríwá, ẹni tí ó jẹ àmi isàpẹrẹ ti ijo papacy. Ọba búburú Áhási ni olórí gidi ti Júdá, ilẹ ògo gidi náà. Nígbà tí Aísáyà àti ọmọ rẹ padé rẹ lẹgbẹẹ ọpópónà omi adágún òkè ní pápá ọlọfọ, pẹlú ihinrere pé iyókù kan yóò padà, ọba búburú náà wà nínú ipẹyà ogun abélé láàárín àríwá àti guúsù. Nínú ipẹyà náà, ó kọ ihinrere tí Ọlórún fi ránsẹ sí i nípasẹ wòlfi Aísáyà, ó sì tò sí ọba gidi ti àríwá láti wá ààbò.

Àyíkà tí Isaiah orí keje ṣàfihàn ni ti aṣáájú kan ti ilẹ ògo ti ẹmí, ẹni tí ó na ọwọ rẹ sí ọfiisi Póòpù fún àdéhùn ní àkókò ogun abélé, dípò kí ó na ọwọ rẹ sí Ọlórún. Iṣòtẹ Ahasi sí Ọlórún ni a sojú rẹ nípa bí ó ṣe lọ sí ọba àríwá, tí ó sì ṣe àwòrán ténpìlì ọlórún ọba àríwá náà, tí ó sì rán àwòrán ténpìlì náà sí àlùfáà àgbà ní Jerúsálemu, ẹni tí ó sì gbé ẹdà kejì ti ténpìlì èké náà kalẹ nínú ilẹ mímọ ti ibi mímọ Ọlórún. Ọba búburú Ahasi dúró fún ijoba, ifowosowopọ àlùfáà àgbà náà sì dúró fún idapọ ijo àti ijoba.

Iṣòtẹ gidi yẹn ń sojú iṣòtẹ aṣáájú ilẹ ológo ti ẹmí, ẹni tí ó tún aṣẹ ijosin ti páápà múlẹ ṣe (ọba àríwá), tí ó sì ti ijosin tòótọ ti ibi mímọ Ọlórún pa. Iṣòtẹ Ahasi ń sojú aṣáájú ilẹ Orilẹ-Èdè Amérikà, tí ń gbé ténpìlì àròpòrò kalẹ ní ilẹ ológo, tí ó jẹ àdàkọ ténpìlì ọba àríwá.

Àkópò àsòtẹlẹ Isaiah méje ń ṣàpẹrẹ ibèrẹ ọdún márùn-ún-dín-lógórin ti ẹranko ilẹ ayé, àti ní pàtáki jù lọ àkókò ọpin ẹranko ilẹ ayé. Imọlẹ púpọ wà láti kó jọ láti inú àkópò àsòtẹlẹ Isaiah méje, sùgbón ní àkókò yìí, ohun tí a kàn ń lò ni ilàna náà pé Kristi ń fi ibèrẹ ohun kan ṣàfihàn ọpin ohun kan. A ń ṣe ilò yìí nǐbí, kí í ṣe púpọ torí láti walẹ jinlẹ sínú àwọn itẹsíwájú àti àbájáde àkópò itàn Isaiah méje. A ń fi hàn pé nígbà tí iwo isàlẹ olòṣèlú Republikani tí ó ti ṣòtẹ bá darapọ mọ iwo isàlẹ Pírótésítàntì tí ó ti ṣòtẹ, ó jẹ àfihàn ikólẹ ténpìlì èké kan.

Ìdásílẹ ténpìlì èké náà, tí a ṣe ní àwòrán ténpìlì ọba àríwá, ń ṣàpẹrẹ itàn nígbà tí a dá ère ẹranko náà sílẹ, ó sì jẹ ìdánwò ńlá fún àwọn èniyàn Ọlórún, èyí tí a ó fi pinnu àyànmọ wọn títí ayé.

“Oluwa ti fi hàn mí ní kedere pé a ó dá àwòrán ẹranko náà sílẹ kí àkókò oore-ọfẹ tó parí; nítorí pé òun ni yóò jẹ ìdánwò ńlá fún àwọn èniyàn Ọlórún, èyí tí a ó fi pinnu àyànmọ wọn títí ayé.”

“Eyi ni ìdánwò tí àwọn èniyàn Ọlórún gbòdò ní kí a tó fi èdidi dì wọn. Gbogbo àwọn tí ó ti fi hàn pé wọn jẹ olóótító sí Ọlórún nípa pípa ọfin Rẹ mọ, tí wọn sì kọ láti gba sábaàti èké, yóò wà lábẹ àsíá Oluwa Ọlórún Jéhófà, wọn yóò sì gba èdidi Ọlórún aláàyè. Sùgbón àwọn tí ó fi ọ̀tító

tí ó ti ọ̀dọ̀ ọ̀run wá sílẹ̀, tí wọn sì gba sáábáàti ọ̀jọ̀ Àìkú, wọn yòò gba àmì ẹ̀ranko náà” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 976.

Àwọn Adventist Ọ̀jọ̀-Ìsinmi Keje, tí wọn jẹ́ “àwọn ènìyàn Ọ̀lọ̀run” ti Laodicea, ní “ìdánwò nílá” kan tí ó n ẹ̀lẹ̀ kí àkókò oore-ọ̀fẹ́ tó parí. Ó jẹ́ “ìdánwò” tí wọn gbọ̀dọ̀ kojá “kí a tó fi èdidi dì wọn.” Èdidi Ọ̀lọ̀run àti iparí àkókò oore-ọ̀fẹ́ n ẹ̀lẹ̀ nígbà òfin Ọ̀jọ̀-Àìkú. Ìdásílẹ̀ ère ẹ̀ranko náà n ẹ̀lẹ̀ ní àkókò kan tí ó n tọ̀ sí òfin Ọ̀jọ̀-Àìkú, tí ó sì dé iparí rẹ̀ níbẹ̀. Ère ẹ̀ranko náà àti idásílẹ̀ rẹ̀ jẹ́ ọ̀títọ̀ kan tí yòò pinnu àyànmọ̀ wa ànìpẹ̀kun. A ti fi idásílẹ̀ ère náà hàn gẹ́gẹ́ bí isopọ̀ ọ̀pá méjì láti sọ wọn di orilẹ̀-èdè kan. Isopọ̀ ọ̀pá méjì náà ẹ̀lẹ̀ ní ibèrẹ̀ itàn Orilẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà, ó sì tún ẹ̀lẹ̀ ní iparí rẹ̀. Ọ̀pá méjì ni a so pọ̀ ní ibèrẹ̀ láti fi mú iwo Protestanti dúró, àti ọ̀pá méjì ni a tún so pọ̀ ní iparí láti fi mú iwo Republicanì dúró.

Ní ibèrẹ̀ itàn láti 1798 sí 1844, a gbé tẹ̀npilì iwo Pùrótésítàntì náà kalẹ̀. Ọ̀dún mọ̀kàndínlógún lẹ̀yìn náà, ààrẹ̀ Rẹ̀pùblikà àkọ̀kọ̀ ti iwo Rẹ̀pùblikà sọ̀rọ̀ bí ọ̀mọ̀-àgùntàn, ó sì bèrẹ̀ ilàna itúsílẹ̀ àwọn erú; sùgbọ̀n ó ná ẹ̀mí rẹ̀. Ọ̀mọ̀-Àgùntàn Ọ̀lọ̀run kú lóri àgbélébùú láti tú aráyé sílẹ̀ kúrò nínú erú ẹ̀sẹ̀, sùgbọ̀n ó ná ẹ̀mí rẹ̀. Àgbélébùú ni Ìkẹ̀de Itúsílẹ̀. Nínú itàn náà níbi tí iwo Rẹ̀pùblikà ti n tú àwọn erú sílẹ̀, iwo Pùrótésítàntì kọ̀ àsoṭelẹ̀ erú náà. Nínú itàn òfin Ọ̀jọ̀-Àìkú, nígbà tí iwo Rẹ̀pùblikà n tún erú ẹ̀mí gbé kalẹ̀, iwo Pùrótésítàntì yòò máa kẹ̀de iránṣẹ̀ tí n sọ̀ àwọn igbẹ̀kùn di òminira.

Ààrẹ̀ tó gbẹ̀yìn ti iwo Oloṣẹ̀lú Olóminira ẹ̀ranko ayé yòò sọ̀rọ̀ bí dragoni, àti nígbà tí ó bá ẹ̀ bẹ̀, a ó gbé iwo Pùrótésítàntì tòótọ̀ ga gẹ́gẹ́ bí àsíá. A ẹ̀ afihàn èyí nínú àwọn iwo méjì ti Ilẹ̀ Ọ̀ba Mèdò-Pérsià ti gidi àti ti ẹ̀mí. Ilẹ̀ Ọ̀ba Mèdò-Pérsià ti gidi ni ijọ̀ba kejì nínú àsoṭelẹ̀ Bíbélì, àti ijọ̀ba kẹ̀fà nínú àsoṭelẹ̀ Bíbélì ni Ilẹ̀ Ọ̀ba Mèdò-Pérsià ti ẹ̀mí. Nínú iwé Dániẹ̀lì, àgbò akọ̀ Mèdò-Pérsià ní àwọn iwo méjì, gẹ́gẹ́ bí Orilẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà náà ẹ̀ ní, sùgbọ̀n iwo kejì náà jáde ní ikeyìn.

Nígbà náà ni mo gbé ojú mi sókè, mo sì rí i; sì kiyèsì i, àgbò akọ̀ kan dúró níwájú odò, ó ní iwo méjì: àwọn iwo méjèèjì sì ga; sùgbọ̀n ọ̀kan ga ju ekejì lọ, àti pé èyí tí ó ga jù ni ó hù jáde lẹ̀yìn. Danieli 8:3.

Nínú itàn wòlì ti ẹ̀ranko ayé àti iwo rẹ̀ méjèèjì, a kọ̀kọ̀ dá iwo Pùrótésítàntì mọ̀, sùgbọ̀n dípò kí ó gòkè lọ kí ó sì parí iṣẹ̀ náà, ó sá padà sínú aginjù ifọ̀jú Laodikea. Nínú itàn náà nígbà tí iwo Republikani sọ̀rọ̀ bí dragoni, tí ó sì fi òfin Ọ̀jọ̀-Ìsinmi Sọ̀ndè tí n bọ̀ láipẹ̀ kalẹ̀, nígbà náà ni a ó gbé iwo Pùrótésítàntì tòótọ̀ sókè níkeyìn gẹ́gẹ́ bí àsíá. Àwọn Adventisti Ọ̀jọ̀ Keje ti Laodikea nìkan tí wọn bá mọ̀ idánwò tí a sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú idásílẹ̀ àwòrán ẹ̀ranko náà ni yòò gba èdidi Ọ̀lọ̀run nígbà tí àkókò oore-ọ̀fẹ́ bá dọ́pin. Iránṣẹ̀ tí n fi ilàna idánwò yìi hàn ni a ti n tú sílẹ̀ nísinsinyí fún ẹ̀nikẹ̀ni tí ó bá fẹ́ rí ànfààní gbà nípasẹ̀ rẹ̀.

Èliya sì tọ̀ gbogbo ènìyàn wá, ó sì wí pé, “Yòò ti pé tó mélòò ni èyin yòò fi n yiyemeji lááárín èrò méjì? Bí Olúwa bá jẹ́ Ọ̀lọ̀run, ẹ̀ máa tẹ̀lẹ̀ e; sùgbọ̀n bí Báálì bá jẹ́ bẹ̀, ẹ̀ máa tẹ̀lẹ̀ e.” Sùgbọ̀n àwọn ènìyàn kò dá a lóhùn ọ̀rọ̀ kan. 1 Ọ̀ba 18:21.